

15 Σεπτεμβρίου 2015

# **Απόσπασμα από το βίο του οσίου Μαξίμου του Καψοκαλύβη**

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)



## Συνοπτικά σχόλια

Ό,τι εγράψαμε σε προηγούμενο σχόλιο για τις άγιες προθέσεις των ανθολόγων των φιλοκαλικών κειμένων, ισχύει και στην περίπτωση του αγίου Μαξίμου του Κασοκαλύβη: θέλησαν να παρουσιάσουν την αξία της νοεράς προσευχής. Και επέλεξαν το μέρος εκείνο από τον ασκητικότερο βίο του, που η Θεοτόκος του

δωροφόρησε το χάρισμα της αδιαλείπτου και αυτοκινήτου, διά Πνεύματος Αγίου, καρδιακής προσευχής. Υπάρχει δυναμικότερη απόδειξη, για την μεγάλη σημασία της προσευχής του Ιησού, από την δωρεά της Θεοτόκου στον πιστό δούλο της Μάξιμο;

Εκτός αυτού του υπερφυσικού γεγονότος, είναι πολύ διαφωτιστικός ο διάλογος με τον διδάσκαλο της νοεράς προσευχής άγιο Γρηγόριο τον Σιναΐτη, που κατά την διέλευσή του από το άγιον Όρος, για πρώτη φορά, δεν εγνώρισ παρά 3-4 μοναχούς θεωρητικούς να επιδίδονται στην νοερά προσευχή, όπως ο ίδιος ομολόγησε στους μαθητές του. Και όσα εκ προσωπικής πείρας αναφέρει ο άγιος Μάξιμος είναι σύμφωνα με όσα άλλοι Πατέρες διδάσκουν. Επομένως και το μικρό αυτό κείμενο ενσωματώθηκε στα άλλα φιλοκαλικά κείμενα σαν διαμάντι πρώτου μεγέθους, αν και είναι προγενέστερο των ησυχαστικών ερίδων, που άφησαν τόσον πνευματικό πλούτο και εκτεταμένη θεολογική γραμματεία για τη νοερά προσευχή.

## **Κείμενο**

Ανταμώνοντας ο θείος Γρηγόριος ο Σιναΐτης τον άγιο Μάξιμο και συνομιλώντας με αυτόν, ανάμεσα στα άλλα του λέει και τούτο: «Σε παρακαλώ, τιμιότατε πάτερ, να μου πεις, κρατάς τη νοερά προσευχή;» Κι εκείνος χαμογέλασε λίγο και του λέει: «Δε θα σου κρύψω, τίμιε πάτερ, το θαύμα της Θεοτόκου που έγινε σ' εμένα. Εγώ από τη νεότητά μου είχα πολλή πίστη στην Κυρία μου Θεοτόκο και την παρακαλούσα με δάκρυα να μου δώσει αυτή τη χάρη της νοεράς προσευχής.

Μία μέρα πήγα στο ναό της, καθώς είχα συνήθεια, και την παρακαλούσα πάλι με άμετρη θερμότητα καρδιάς· κι εκεί πού ασπαζόμουν με πόθο την αγία της εικόνα, ευθύς αισθάνθηκα στο στήθος μου και στην καρδιά μου μία θερμότητα και φλόγα, η οποία ήρθε από την αγία εικόνα και δεν με έκαιγε, άλλα με δρόσιζε και με γλύκαινε κι έφερνε στην ψυχή μου μεγάλη κατάνυξη. Από τότε πλέον, πάτερ, άρχισε ή καρδιά μου να λέει από μέσα την προσευχή και ο νους μου να γλυκαίνεται στην ενθύμηση του Ιησού μου και της Θεοτόκου μου και να έχει πάντοτε την ενθύμηση τους. Και πλέον από εκείνο τον καιρό δεν έλειψε ή προσευχή από την καρδιά μου· συγχώρεσε με.»

Και ο θείος Γρηγόριος του λέει:

«Πες μου, άγιε, καμία φορά όταν έλεγες την ευχή του “Κύριε Ιησού Χριστέ”, σου συνέβη αλλοίωση θεϊκή ή έκσταση ή κανένας άλλος καρπός του Αγίου Πνεύματος;»

Και ο θείος Μάξιμος του είπε:

«Ω πάτερ, για τούτο πήγαινα σε έρημο τόπο και ποθούσα την ησυχία πάντοτε, για να απολαύσω περισσότερο τον καρπό της προσευχής, ο όποιος είναι μία αγάπη υπερβολική στο Θεό και μία αρπαγή του νου στον Κύριο».

Και ο άγιος Γρηγόριος του λέει:

«Σε παρακαλώ, πάτερ, να μου πεις, τα έχεις αυτά πού είπες;»

Και ο θείος Μάξιμος χαμογέλασε πάλι και του λέει:

«Δός μου να φάω και μην εξετάζεις την πλάνη μου».

Τότε του λέει ο θείος Γρηγόριος:

«Μακάρι να είχα κι εγώ την πλάνη σου, άγιε· όμως σε παρακαλώ να μου πεις, εκείνη την ώρα πού θα αρπαχθεί ο νους σου στο Θεό, τι βλέπει με τους νοερούς οφθαλμούς; Μπορεί τότε ο νους ν' ανεβάσει μαζί με την καρδιά την προσευχή;»

Και ο άγιος Μάξιμος του αποκρίθηκε:

«Όχι, δεν μπορεί· γιατί όταν έρθει η χάρη του Αγίου Πνεύματος στον άνθρωπο δια μέσου της προσευχής, τότε παύει πλέον η προσευχή, επειδή ο νους κυριεύεται όλος από τη χάρη του Αγίου Πνεύματος και δεν μπορεί πλέον να ενεργήσει τις δυνάμεις του, άλλα μένει αργός και υποτάσσεται μόνο στο Άγιο Πνεύμα και Αυτό τον πηγαίνει όπου θέλει, ή σε άυλο αέρα θείου φωτός ή σε άλλη ανεκδιήγητη θεωρία ή και συχνά σε συνομιλία θεϊκή. Και γενικά, καθώς θέλει ο Παράκλητος, το Άγιο Πνεύμα, έτσι παρηγορεί τους δούλους Του· καθώς ταιριάζει στον καθένα, έτσι του δίνει τη χάρη Του. Και τούτο πού λέω μπορεί να το δει κανείς φανερά στους Προφήτες και Αποστόλους, οι οποίοι αξιώθηκαν να δουν τόσες θεωρίες και οί άνθρωποι τους περιπαίζανε και τους είχαν για πλανεμένους και μεθυσμένους. Και ο προφήτης Ησαΐας είδε τον Κύριο πάνω σε θρόνο υψηλό και ένδοξο και γύρω Του τα Σεραφείμ, και ο πρωτομάρτυρας Στέφανος είδε τους ουρανούς ανοιγμένους και τον Ιησού στα δεξιά του Πατέρα κλπ. Με τον ίδιο τρόπο και τώρα οι δούλοι του Χριστού αξιώνονται να βλέπουν διάφορες θεωρίες, τις οποίες μερικοί δεν τις πιστεύουν, μήτε τις δέχονται με κανένα τρόπο για αληθινές, αλλά τις έχουν για πλάνη κι εκείνους πού τις βλέπουν τους έχουν για πλανεμένους. Και σε τούτο θαυμάζω πολύ και απορώ, πώς πωρώθηκαν οί άνθρωποι εκείνοι και, σαν τυφλοί στην ψυχή, δεν πιστεύουν εκείνο πού ο αψευδής Θεός με το στόμα του προφήτη Ιωήλ υποσχέθηκε να δώσει στους πιστούς, λέγοντας ότι “θα χύσω από τη χάρη του Πνεύματος μου σε κάθε πιστό, και στους δούλους μου και στις δούλες μου”. Τη χάρη αυτή ο Κύριός μας την έδωσε και τη δίνει και τώρα και θα τη δίνει ως τη συντέλεια, κατά την υπόσχεση Του, σε όλους τους πιστούς δούλους Του. Όταν λοιπόν η χάρη αυτή του Αγίου Πνεύματος έρθει σε κανένα, δεν του δείχνει τα συνηθισμένα, μήτε τα αισθητά του κόσμου τούτου, αλλά εκείνα που δεν είδε ποτέ του μήτε τα φαντάστηκε· και τότε ο νους του ανθρώπου εκείνου διδάσκεται από το Άγιο Πνεύμα μυστήρια υψηλά και απόκρυφα, τα οποία, κατά τον θείο Παύλο, δεν μπορεί να τα δει μάτι ανθρώπου, μήτε νους ανθρώπου μπορεί να τα συλλογιστεί από μόνος του ποτέ. Και για να καταλάβεις πως τα βλέπει ο νους μας, στοχάσου αυτό που θα σου πω. Το κερι όταν είναι μακριά από τη φωτιά, είναι στερεό και πιάνεται, όταν όμως το βάλεις στη φωτιά λιώνει κι εκεί μέσα στη φλόγα καίγεται και ανάβει και γίνεται όλο φως κι έτσι τελειώνει όλο μέσα στη φωτιά, και δεν είναι δυνατό να μη λιώσει μέσα στη φωτιά και να μη γίνει σαν νερό. Έτσι κι ο νους του ανθρώπου, όταν είναι μόνος χωρίς να ενωθεί με το Θεό, εννοεί όσα αντιστοιχούν στη δύναμη του, όταν όμως πλησιάσει στο πυρ της Θεότητας και στο Άγιο Πνεύμα,

τότε πλέον κυριεύεται ολωσδιόλου από εκείνο το θείκό φως και γίνεται όλος φως κι εκεί μέσα στη φλόγα του Παναγίου Πνεύματος ανάβει και λιώνει από τα θεία νοήματα· και δεν είναι δυνατό εκεί μέσα στο πυρ της Θεότητας να εννοεί τα δικά του κι εκείνα πού θέλει”.

Τότε του λέει ο θείος Γρηγόριος:

“Είναι και άλλα, Καψοκαλύβη μου, που να μοιάζουν με αυτά αλλά να είναι της πλάνης;”.

Και ο μέγας Μάξιμος του αποκρίθηκε:

“Άλλα είναι τα σημάδια της πλάνης κι άλλα της χάρης. Το πονηρό πνεύμα της πλάνης, όταν πλησιάσει στον άνθρωπο, του συγχύζει το νου και τον αγριεύει, κάνει την καρδιά σκληρή και τη σκοτίζει, προξενεί δειλία και φόβο και υπερηφάνεια, του αγριεύει τα μάτια, ταράζει το μυαλό, προκαλεί ανατριχίλα σε όλο το σώμα, του δείχνει κατά φαντασία στα μάτια φως όχι λαμπρό και καθαρό, αλλά κόκκινο, του κάνει το νου έξω φρενών και δαιμονιώδη, τον παρακινεί να λέει με το στόμα του λόγια άπρεπα και βλάσφημα· κι εκείνος πού βλέπει το πνεύμα αυτό της πλάνης, οργίζεται συχνά κι είναι γεμάτος από θυμό και διόλου δε γνωρίζει την ταπείνωση, μήτε το αληθινό πένθος και τα δάκρυα, αλλά πάντοτε καυχιέται για τα καλά του και κενοδοξεί και χωρίς συστολή και φόβο Θεού βρίσκεται παντοτινά μέσα στα πάθη. Και τελικά βγαίνει ολότελα από τα λογικά του και φτάνει σε τέλεια απώλεια. Από αυτή την πλάνη είθε να μας γλιτώσει ο Κύριος με τις ευχές σου. Άλλα τα σημεία της χάρης είναι αυτά· όταν πάει στον άνθρωπο ή χάρη του Παναγίου Πνεύματος, του συνάγει το νου και τον κάνει να είναι προσεκτικός και ταπεινός· του φέρνει την ενθύμηση του θανάτου και των αμαρτημάτων του και της μέλλουσας κρίσεως και της αιώνιας κολάσεως και του κάνει την ψυχή εύκολοκατάνυκτη, να κλαίει και να πενθεί· κάνει και τα μάτια του ήμερα και γεμάτα δάκρυα· και όσο πλησιάζει στον άνθρωπο, τόσο του ημερεύει την ψυχή και την παρηγορεί δια μέσου των αγίων παθών του Κυρίου μας Ιησού Χριστού και της άπειρης φιλανθρωπίας Του. Και προξενεί στο νου υψηλές και αληθινές θεωρίες· για την ακατανόητη δύναμη του Θεού, πώς μ’ ένα λόγο έφερε τα πάντα από το μη όν στο είναι· για την άπειρη Του δύναμη πού συγκρατεί και κυβερνά τα πάντα κι έχει την πρόνοια όλων για το ακατανόητο της Αγίας Τριάδος και για το ανεξιχνίαστο πέλαγος της θείας ουσίας κλπ. Και όταν αρπαχθεί ο νους του ανθρώπου από εκείνο το θείο φως και φωτιστεί με το φωτισμό της θείας γνώσεως, γίνεται ή καρδιά του γαλήνια και πραότατη και αναβρύζει τους καρπούς του Αγίου Πνεύματος· τη χαρά, την ειρήνη, τη μακροθυμία, την καλοσύνη, τη συμπάθεια, την αγάπη, την ταπείνωση κλπ., και απολαμβάνει ή ψυχή του μία αγαλλίαση απεριγράπτη”.

Ακούγοντας αυτά ο άγιος Γρηγόριος ο Σιναΐτης, έμεινε εκστατικός και θαύμαζε για εκείνα πού του έλεγε ο θείος Μάξιμος, και πλέον δεν τον ονόμαζε άνθρωπο αλλά επίγειο άγγελο.

**Πηγή:** [paterikakeimena.blogspot.gr](http://paterikakeimena.blogspot.gr)